

Trender och Prognoser om utbildning och arbetsmarknad 2011

UF0515

I denna beskrivning redovisas först administrativa och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	3
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	5
1.1.3	Statistiska mått	5
1.1.4	Redovisningsgrupper	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2	Fullständighet	6
B.2	Tillförlitlighet	6
2.1	Tillförlitlighet totalt	6
2.2	Osäkerhetskällor	7
2.2.1	Urval	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	7
2.2.4	Svartsbortfall	7
2.2.5	Bearbetning	7
2.2.6	Modellantaganden	7
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	8

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid.....	8
3.3	Punktlighet	8
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	8
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	9
5.1	Spridningsformer.....	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation.....	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster.....	9

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning samt
Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Analyser och prognoser om utbildning
och arbetsmarknad

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS): Ja, ingår i Sveriges officiella statistik

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: Box 24 300, 115 81 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Stefan Vikenmark, Eric Hellsing, Inger Huggare
Telefon: 08-506 943 78, 08-506 943 16
respektive 08-506 948 64
Telefax: 08-506 947 72
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	SCB
<i>Postadress:</i>	Box 24 300, 115 81 Stockholm
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100
<i>Kontaktperson:</i>	Stefan Vikenmark, Eric Hellsing, Inger Huggare
<i>Telefon:</i>	08-506 943 78, 08-506 943 16 respektive 08-506 948 64
<i>Telefax</i>	08-506 947 72
<i>E-post:</i>	fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Statistiken har personuppgifter som grund men dessa gallras i samband med att aggregat och beräkningar är genomförda.

A.9 EU-reglering

Statistiken berörs inte av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Syftet är att beräkna framtida tillgång och efterfrågan på arbetskraft med fördelning på olika kategorier av utbildade. Detta görs bland annat genom att studera strömmarna genom utbildningssystemet och ut på arbetsmarknaden samt utbildningskravens förändringar på olika delar av arbetsmarknaden.

Analys och prognoser av detta slag har gjorts av SCB sedan 1970-talets början. De första heltäckande beräkningarna gjordes som underlag för 1968 års utbildningsutredning, U68.

Den första utgåvan av Trender och prognoser kom ut 1972 och den senaste, den tolfte utgåvan, kom 2012.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av utbildningsplanerare på olika nivåer av utbildningssystemet, studie- och yrkesvägledare, utredare, forskare samt andra som arbetar med analys av utbildnings- och arbetsmarknadsområdet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Beräkningar av den framtida tillgången och efterfrågan på arbetskraft med fördelning på olika utbildningskategorier görs i form av långsiktiga (15-25 år) beräkningar av den totala tillgången respektive efterfrågan, s.k. stockberäkningar. Utgångspunkten i **tillgångsberäkningarna** är SCB:s register över befolkningens utbildning 2010 och den löpande statistiken om nybörjare och examine-rade/avgångna i olika former av utbildning samt SCB:s befolkningsprognos 2011. I framtidsbedömningarna inlemmas planerade förändringar inom utbildningssystemet. Vid beräkningen av det för arbetsmarknaden tillgängliga antalet utbildade har vi använt oss av relativa arbetskraftstal beräknade på uppgifter från SCB:s sysselsättningsregister för åren 2006-2008, i kombination med uppgifter från Arbetsförmedlingens register över arbetssökande 2006-2008. Invandrarnas fördelning efter utbildning antas bli densamma som den genomsnittliga fördelning invandrarna 2004, 2006 och 2008 hade året efter invandringen enligt utbildningsregistrets migrationstabeller. Dessa tabeller omfattar även utbildningsuppgifter vid in-/utvandringstillfället som inkommit efter slutdatum för den officiella versionen av det aktuella utbildningsregistret. Utvandrnarnas fördelning efter utbildning antas bli densamma som genomsnittet för dem som utvandrade 2005, 2007 och 2009 hade året före utvandringen enligt utbildningsregistrets migrationstabeller.

För **efterfrågeberäkningarna** grundar sig prognosen över det totala antalet förvärvsarbetande på SCB:s befolkningsprognos från år 2011. Antaganden om den framtida förvärvsfrekvensens utveckling har som utgångspunkt SCB:s sysselsättningsregister 2005-2009. Fördelningen av de förvärvsarbetande på näringsgrenar i utgångsläget år 2006 hämtas också från SCB:s sysselsättningsregister.

Utifrån antaganden om bland annat demografisk förändring, skattetryck och offentliga utgifter görs en prognos över utvecklingen av antalet förvärvsarbetande uppdelat på olika näringsgrenar. Denna prognos har, på uppdrag av Prognosinstitutet, tagits fram av konsultföretaget Cambridge Econometrics.

Antagandena om den framtida yrkesfördelningen per näringsgren grundar sig på statistik från SCB:s yrkesregister för åren 2005-2009.

Antagandena om vilken utbildning de förvärvsarbetande i olika yrken förväntas ha i framtiden grundar sig på statistik från en sambearbetning av SCB:s register över befolkningens utbildning samt SCB:s yrkesregister och sysselsättningsregister för år 2009.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

En översyn av beräkningsmodeller och antaganden görs inför varje prognosomgång.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sam användbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns att tillgå på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Sveriges folkbokförda befolkning 16-74 år under den period som framskrivningen avser.

1.1.2 Variabler

Tillgången på utbildade personer samt *efterfrågan* på utbildade personer.

1.1.3 Statistiska mått

Antal.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Kön, ålder, näringsgren (begränsad nivå), yrkeskategori och utbildningsgrupp.

1.1.5 Referenstider

Prognosen har statistiken för år 2006 som utgångspunkt och sträcker sig fram till år 2030.

1.2. Fullständighet

Prognoserna bygger på totalräknad statistik över befolkningens utbildning respektive sysselsättning. Prognoserna över tillgång och efterfrågan på arbetskraft avser normalt hela arbetsmarknaden och alla former av reguljär utbildning. Kompetens motsvaranden reguljär utbildning som inte finns i register kan dock finnas exempelvis införskaffad genom studiecirkel och internutbildning. Detta kan innebära att utbildningsnivån inom olika områden kan vara högre än vad som kan utläsas av register. Dessutom kan man inte få en helt komplett bild av de utrikes födda som skaffat sig sin utbildning utomlands. Detta kan innebära att det kan finnas en utbildningsreserv som inte kan ses i prognosen. Det finns dessutom vissa utbildningar i privat regi som inte har skyldighet att rapportera sin verksamhet till SCB. Dessa har dock marginell effekt på slutresultatet av beräkningarna. För brister i yrkesuppgift se *Beskrivning av statistiken (BaS)* för YREG (AM0208).

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Framskrivningar behandlar framtiden och tillförlitlighetsmått i vanlig mening kan därför inte beräknas. I stället är principen att tydligt redovisa förutsättningar och antaganden för att ge användaren möjlighet att göra egna bedömningar av osäkerheten. Jämförelser mellan tidigare prognoser och utfall ger bara begränsad ökning av säkerheten i nya prognoser.

Prognoser över examinationen i olika skolformer är någorlunda säkra så länge beräkningarna grundar sig på kända uppgifter om antalet nybörjare. På längre sikt tillkommer osäkerheten om individernas val av utbildning, som i många fall kan variera kraftigt från år till år, bl.a. beroende på arbetsmarknadsläget och framtidsutsikterna för olika utbildningsgrupper. Efterfrågan på arbetskraft är i hög grad beroende av utvecklingen av ekonomin globalt, eftersom den svenska ekonomin är starkt omvärldsberoende.

I efterfrågeprognoserna är tillgången på arbetskraft en förutsättning/restriktion i beräkningarna. Med ekonomiska modeller fördelas sedan den totala sysselsättningen på ett optimalt sätt på olika näringsgrenar och verksamheter. Det förutsätts således att den totala sysselsättningsnivån beror på människors beteenden och att olika anpassningsmekanismer på arbetsmarknaden gör att "full sysselsättning" nås. Fördelningen av antalet förvärvsarbetande på näringsgrenar har på uppdrag av SCB genomförts av konsultföretaget Cambridge Econometrics.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 *Urval*

Framskrivningarna baseras på totalräknad statistik.

2.2.2 *Ramtäckning*

Trender och Prognoser bygger på befolkningsstatistiken (RTB). Alla täckningsfel som finns i detta register finns med i prognosens startbefolkning och transplanterar sig över alla år. Se vidare *Beskrivning av statistiken (BaS)* för Befolkningsstatistiken (BE0101) på SCB:s webbplats.

2.2.3 *Mätning*

Osäkerheten i mätningen för *Trender och Prognoser* är desamma som för ramtäckningen och modellantagandena.

För ev. osäkerheter i mätningen i källregistren hänvisas till respektive *Beskrivning av statistiken (BaS)* för Befolkningsstatistiken (BE0101), RAMS (AM0207), UREG (UF0506) och YREG (AM0208). Samtliga BaS:ar finns på SCB:s webbplats.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Trender och Prognoser har i sig inget eget bortfall men prognoserna bygger på befolkningsstatistiken (RTB). Befolkningsregistrets kvalitet är beroende på anmälningar från allmänheten. Anmäls till exempel inte utflyttning från Sverige överskattas befolkningens storlek.

2.2.5 *Bearbetning*

Det finns inga kända osäkerhetskällor i bearbetningsfasen för prognosframställningen. Resultaten har rimlighetskontrollerats kontinuerligt under bearbetningsfasen.

För ev. osäkerheter i bearbetningar i källregistren hänvisas till respektive *Beskrivning av statistiken (BaS)* för Befolkningsstatistiken (BE0101), RAMS (AM0207), UREG (UF0506) och YREG (AM0208). Samtliga BaS:ar finns på SCB:s webbplats.

2.2.6 *Modellantaganden*

Det finns en osäkerhet avseende yrkesstrukturens förändring per näringsgren och utbildningsstrukturens förändring per yrkeskategori. I det första fallet görs antaganden om att förändringen följer ett historiskt mönster och i det senare att förändringen går i riktning mot en allt bättre matchning mellan yrke och utbildning. Se vidare *Bilaga 1 Modellen* i rapporten *Trender och Prognoser 2011*.

Klassificeringen av befolkningen i förvärvsarbete och ej förvärvsarbete i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) är till betydande del modellbaserad (se *Beskrivning av statistiken (BaS) för RAMS*, www.scb.se/AM0207).

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Osäkerhetsmått i vanlig mening kan inte beräknas. I stället kan känslighetsanalyser göras, som visar vad variationer i centrala antaganden betyder för resultatet. Se vidare tabell över efterfrågan på arbetskraft 2030 samt förändringen fördelad på förklaringsfaktor, sid 66 i *Trender och Prognoser 2011*.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

De långsiktiga stockprognoserna över tillgång och efterfrågan på arbetskraft skall göras vart tredje år enligt SCB:s regleringsbrev.

3.2 Framställningstid

Att ange framställningstid för denna statistik är inte meningsfullt då publiceringen är bestämd till vart tredje år samt att vald tid för utgångsdata bestäms utifrån de modellantaganden som anses ge säkraste prognoser.

3.3 Punktlighet

Publiceringen av *Trender och Prognoser 2011* följde publiceringsplanen för Sveriges officiella statistik.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

I princip är prognoser gjorda vid olika tidpunkter jämförbara med varandra. De utbildningsgrupper som redovisas är huvudsakligen desamma från gång till gång. I *Trender och Prognoser 2008* har, till skillnad från exempelvis *Trender och Prognoser 2005*, uppgift om yrke använts vid beräkningarna av efterfrågan. Tidigare gjordes antaganden om utbildningsstrukturens framtida förändring per näringsgren, medan det i *Trender och Prognoser 2008* först görs antaganden om yrkesstrukturens framtida förändring per näringsgren och därefter om utbildningsstrukturens förändring per yrke. I *Trender och Prognoser 2011* har utbildningsgrupperingen anpassats till programmen i den nya gymnasieskolan.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Prognosansatsen är generell och olika utbildningsgrupper är därför jämförbara med varandra.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Även om *Trender och Prognoser 2011* gör utbildningsprognoser kan jämförelser göras med vissa yrkesprognoser. SACO, Sveriges akademikers centralorganisation, presenterar yrkesprognoser på fem års sikt över ett stort antal akademikerkyrken. Arbetsförmedlingen presenterar prognoser över närmare 200 yrken på ett, fem och tio års sikt.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten publiceras i den tryckta publikationen *Trender och prognoser 2011* och läggs också ut på SCB:s webbplats.

5.2 Presentation

Beskrivande och analyserande text, diagram och tabeller.

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken (SCBDOK)*. Statistikens kvalitet beskrivs i föreliggande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Samtliga dokumentationer finns att tillgå på SCB:s webbplats, www.scb.se/UF0515.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Intresserade kan vid förfrågan få tillgång till prognosantaganden och modellbeskrivningar.

5.5 Upplysningstjänster

Statistiska centralbyrån
Prognosinstitutet
Box 24 300
104 51 STOCKHOLM

Frågor om publikationen *Trender och prognoser*

Inger Huggare: 08-506 948 64, fornamn.efternamn@scb.se

Frågor om beräkningarna av *efterfrågan* av olika utbildningskategorier

Eric Hellsing: 08-506 943 16, fornamn.efternamn@scb.se

Frågor om beräkningarna av *tillgången* på olika utbildningskategorier

Stefan Vikenmark: 08-506 943 78, fornamn.efternamn@scb.se